HEMEROTECA MUNICIPAL MADRID

PERIÓDIC ARTÍSTIC QUINZENAL

SUMARI

GRAVATS

Mariano Benlliure, esculptor, dibuix del natural, per R. Casas.
Miquel Blay, esculptor, dibuix del natural, per ídem.
Enric Clarassó, esculptor, dibuix del natural, per ídem.
San Miquel, imatge de terra cuita encarnada, de 'n Pedro Millán.
Estudi pera un cartell de PEL & PLOMA, dibuix del natural, per R. Casas.

TEXT

Mort del Teatre Líric.
L' epigrama de les flors (poesía), per E. Marquina.
La presentació escénica de les obres que representa la companyía de la Guerrero, per M. U.
Varias.
PEL & PLOMA *à París,* per R. Casas.
Art usual.—Sobres d' una estátua den Millán, per M. U.

Preus de suscripció anyal

Barcelona: 7 pessetes ✱ Fora: 8 pessetes ✱ Unió postal: 10 pessetes

Estudi i redacció

96, Passeig de Gracia

Imprempta i administració

5 & 7, Sant Agustí

BARCELONA – GRACIA

Ayuntamiento de Madrid

PRIMER DICCIONARI GENERAL ETIMOLÓGIC
DE LA LLENGUA ESPANYOLA
PER
ROQUE BARCIA
ULTIMA EDICIÓ en cinc grossos volums luxuosament enquadernats
Se ven al preu de Ptes. 200 en l' Administració de PEL & PLOMA

J. C. PUNDSACK
Magatzém de Maquinaria i materials pera 1ª Imprempta, Litografía, Enquadernació, Fábriques de capses de cartró, etc.
Plaça del Bonçuccés, 3, baixos
BARCELONA

Tallers de Reproduccions Artístiques
de
JOSEP LAVALL
Zincografía Fotogravat Autotipia Fotolitografía, etc.
Carrer d' Aribau, 24 - Gracia
BARCELONA

Gran Sombrerería LA ALIANZA
INMENS I VARIAT ASSORTIT DE SOMBREROS
DE TOTES CLASSES I PREUS
SENS COMPETENCIA
4, Carrer de Santa Agna, 4 (á vint passos de la Rambla)

L'ART DÉCORATIF
Revista internacional d' art industrial i decoratiu
Surt un cop cada més
Un any, 23 fr.-Sis mesos, 10 fr.-Número, 2 fr.
82, Rue des Petits-Champs.—PARIS

Gran Centre de MASSATJE
Tallers, 6 & 8, 1er, 1.ª - BARCELONA
Als malalts: amb el MASSATJE, se curen tota classe de malaltíes cróniques, nerviioses, histerisme, dolors aguts i crónics, fractures i desviacions de totes classes, esquinsaments de carns i desviacions d' ossos, enfermetats del pit i vies respiratories, amb especialitat pera l' asma, tísics i 'ls vulgarment anomenats *espatllats de pit*, obrant verdaders miracles en el fetje, melsa, estómac i tumors de totes classes. Amb el massatje se curen depressa i radicalment totes aquestes malaltíes, per cróniques que siguin, sense necessitat de fer operació de cap mena
VISITA Á DOMICILI Hores de consulta: Matí, 9 á 1; Tarde: 4 á 7

Ayuntamiento de Madrid

Núm. 56 Barcelona 15 de Juliol de 1900 Núm. 56

Pèl & Ploma

MARIANO BENLLIURE, esculptor

Dibuix del natural, per R. CASAS

Ayuntamiento de Madrid

L' ÁNIMA
DEL
TEATRE LÍRIC,

SE 'N HA ANAT Á CAN PISTRAUS!!!

QUE SON ELS ALÍS CAMPS DE BARCELONA

De part de les airades ombres del fundador del teatre, d' H. S. Bach, Beethoven, Gluck, Mozart, Mendelsohn, Victoria, Morales, Broudieu, Wagner, César Franck, Cimarosa, Chausson, Schumann, Bizet i Goethe. De part de les societats; Orfeó de Limoges, Orfeó Santa Cecilia de Carcassonne, Orfeó de Perpinyá, Orfeó Bilbaí, Orfeó Catalá, Capella russa de le Slaviansky d' Agreneff, Catalunya Nova, Societats corals aliades de l' Euterpe, Societat Catalana de Concerts, Societat Filarmónica, Societat de concerts classics.—De part dels mestres Strauss, Saint-Säens, D' Indy, Albeniz, Morera, Crickboom, Guiraud, Millet, Vives, Gay, Granados, A. Ribera, Nicolau i De Bussy.—De part de l' Isaye, Sarasate, Casals, de Greef, Pujal i Malats.—De part de l' inconsolable esprit den Rafael Calvo, de la Galli-Marie i den Mario.—De part d' algunes obres de l' Ibsen, Sudermann, Maeterlinck, Iglesias, Gual, Rusiñol, Joan Maragall, Perez Galdós, Benavente i moltes altres.—De part—sens dubte—de totes les companyies que actuaren en el difunt teatre, de Mme. Sarah Bernhardt den Novelli.—De part del circol artistic, de M. Guidé, director del teatre de la Monnaie de Bruseles, de les escoles gratuites franceses i de l' oficialitat de l' esquadra francesa del Mediterrani, i de la cançó catalana, se fa part de tant irreparable perdua als pocs amics i als molts coneguts que tenia l' excel-lent difunt, pregant-los que 's recordin del esmentat teatre i 's dignin assistir a la carga de les mortals despulles al vapor de Mallorca que se les emporti.

No 's convida particularment, perquè ja s' ha probat que no serveix de res. El dol el dóna per despedit la propietat urbana del Ensanxe i l' afició artística dels barcelonins.

L' epigrama de las flors

I

Las flors d' istiu son grans i esclatan vivament

—Deixantse omplir de totes les frisanses del vent,
viuhen la vida curta de les passions furioses
com estérils esclaves enguirlanden les coses.
Son escuma de vi, son espurnes de foc:
vessen de tots cantons sense regnar en lloch.
Abrassades ardents, paraules d' amor boijas
sang á dojo brollant de las feridas roijas,
boijería de viure cantada boijament,

las flors d' istiu son grans i esclatan vivament!

II

Las flors de l' hivern poquet á poquet
desclouen llurs fulles rihentse del fret;
solitaries, verges, guardantse del vent,
florint d' una á una cuidadosament.
Las flors de l' hivern de dolços olors
las més primerenques las de las llevors!
—Las que quan se buscan no 's troban arreu
pero las qu' esclatan tot desfent la neu...

E. MARQUINA

LA PRESENTACIÓ ESCÉNICA de les obres que representa la companyía de LA GUERRERO

L' *Eldorado* ó *teatre de Catalunya*,—que teatre am dos noms es de mal ennomenar,—s' ha desinfectat dels llarcs mesos de ximpleríes, am les representacions de la companyía formada per el senyor Díaz de Mendoza i la seva esposa donya María Guerrero. La jove parella, amb una energía de la qu' actualment hi han pocs exemples en l' art escénic de tota la península, ha pensat que fent les coses lo millor posible, s' arriba més fácilment á un bon resultat práctic i es ben clar qu' ho ha obtingut no debent escasejarl-hi 'ls aplaudiments, quant menos per haber fet empassar á les refractaries orelles del públic, les hermoses obres dels genis ó ingenis d' uns temps que ja passaren i que per ara no semblen pas fer cara de tornar.

L' art escénic que evidenment existeix no pot consistir únicament en representar bé les paraules i 'ls accionats sentits per els autors; ademés no pot deixarse de rodeijar els bons actors de excelents decoracions, vestirlos de serio com si fossin del temps en que passen les obres i ferlos mourer entre mobles i accessoris que realment siguin ó semblin ser de les épocques corresponents. Els senyors de Díaz de Mendoza tenen el bon desitx de fer tot aixó i han arribat á un punt d' éxit que deixa cent lleguas endarrere tot lo qu' han pogut fer les altres companyíes un xic coherents. Dihuen, amb un cuidado respectuós, de les paraules escrites per els mestres; vesteixen amb una exactitud fotográfica 'ls trajos de l' época en que fan reviurer els personatjes; se mohuen entre mobles cuidadosament ajustats als temps en que 's suposa desenrotllarse l' acció, i entren i surten per unes portes obertes en decora-

Ayuntamiento de Madrid

cions amablement semblants als palaus, jardins i sales que debíen existir en els temps en que 's feu l' obra. Som els primers en reconeixer tot aixó i en desitjar que 'ls millors cómics castellans continúin fruint del resultat dels esforsos als que tenen un dret indiscutible, pero entre 'l progrés qu' han fet fer al seu ram d' art i 'l qu' encara 's podríe fer, hi ha la mateixa distancia, i com la que falta es la mes aprop de la perfecció, es la més dificil de recorrer.

La nostre aspiració, el nostre desitx, es que ademés d' una presentació que satisfá al públic en general, arribi,—ells ó 'ls altres,—á un modo de fer reviurer les obres que sigui del gust de la minoría més refinada d' aquell públic. En un mot: que 'ls comentaris que 's fan de las decoracions, trajos, colors i accessoris, siguin completament merescuts. Per obtenir aixó 's necessita una emoció d' art verdader,—no d' *art nouveau*, —que vaigi acompanyada d' un respecte tan gran en tot el que 's faci, que s' haigi de reconeixer que no 's pot pas fer més. En la dicció, representació i demés cosas purament de l' art de representar, no 'ns hi hem de ficar pera res; el *punt* que volem tocar es el de les decoracions, trajos i accessoris. Se coneix que les decoracions s' encarregaren á un bon pintor escenográfic que las entoná bé i les dibuixá igualment, pero que sense encomenarse á ningú pintá unes imitacions de tapissos amb asunto de Velázquez que si veie que 'ls seus quadros serveixen pera ferne tapissos, se recordaríe de quan ere *aposentador*, i com aquelles feinades de fer embelats no l' hi debíen fer cap gracia, tindríe un altre disgust de mort com aquell de l' *illa dels faisans*. Pot ser n' hi han, pero encara que n' hi haigin més haurie valgut reproduhir coses tapissables, que no pas quadros de Velázquez, i de ferho, millor farían de tapiç les *Forges de Vulcá*, els *Borratxos* ó *les Llances*, que no pas el primorós i sólit *príncep d' asturies*, la reina aquella i 'l *Ximplet de Coria*, que surten á la decoració de *Los melindres de Belissa*, que deu servir també per altres obres; els tapissos han de fer cara de tapiç i no de quadro. Els trajos son notablement superiors á tots els que s' han vist en les escenes espanyoles, mes pera arribar á la perfecció, hi falta encara l' amohinarse buscant una tela que sembli del temps, un tó més ajustat als de Velázquez i uns galons i guarniments que fins poden trobarse auténtics. Recordém encara un dels més ben copiats qu' es el tret d' aquella incomparable sinfonía de colors rosas que pintá Velázquez, qu' es, segons creiém, donya Mariana d' Austria. El lluía la senyora Guerrero en passades representacions i donava gust veurer com s' ajustava á la vritat, comparat am tot lo que s' había vist, mes feie pena veurer la diferencia qu' hi había am l' original. El rosa no era aquell rosa entre asalmonat i maduixa ni hi habíen las diferencies tant delicades de les plomes i cintes del cap; aixó es lo que desitjaríem perque fos la perfecció que sola pot produhir la sugestió de públics exigents. Se pot dir que com el públic no ho es ja está prou bé, pero aixó no es rahó. El senyor Díaz de Mendoza, ne lluheix un al *Castigo sin venganza*, que 'l trobém menys admirable; es molt bonic i airós, l' hi escau i está ben fet, pero fa olor de Liberty desde la porta de la platea, i en temps de Lope de Vega no 's coneixíen en tintorería 'ls verts produhits per els ácits sulfo-conjugats, ni encara menys l' ácit pícric. En aquell temps, els tintorers més avançats, solzament feien verts trencats amb el carmí d' anyil i palla *gualda* ó groga. Fem aquesta digressió perque hi han molts suscriptors del PEL & PLOMA catalá que son inginyers i no está mal que de temps en temps els crítics, per modestos que siguin, fasin de tintorers sense serne. Els altres están bé, sobre tot el vestit negre del últim acte, encara que la mostra adomaçada de la capeta no sigui massa ortodoxa. Las capas llargas están molt bé i 'l actor que fá d' agutzil ó de no sabém qué de la justicia en els *Melindres*, la porta amb un plegejat magistral. Els accessoris qu' en aquesta massa refundida comedia, serveixen pera completar l' il-lusió d' aquell interior, están posats sobre la fumera i demés mobles amb una dolenta simetría de quincallería cara, pero de mal gust botiguer. Un xic del natural desordre qu' hi ha en la casa més ben cuidada, per rica que sigui, no estaría de més.

Per acabar, repetirém el concepte d' introducció; lo qu' han fet els simpátics actors, es digne del més franc aplaudiment; han fet molt, pero encara hauríen de fer molt més, pera arribar á la *possible* perfecció que, com nosaltres suposém, deuen desitjar la senyora Guerrero i 'l senyor Díaz de Mendoza.

8 Juliol M. U.

Varias

L' ART OFICIAL I HEINE

Ara canta á París la millor societat coral de Viena i aprofitant l' ocasió, varen anar en romiatje d' art, á deixar unes quantes flors allí ahont está enterrat Henric Heine, que es al cementiri de Montmartre.

Fins aquí, está tot molt en ordre, i res més natural qu' un recort donat per intel-ligents executants d' un gran art, al més gran poeta modern de la terra. Que l' Heine no sempre había parlat d' Austria am tota cortesía, ja se sap, pero també se sap que 'l qu' estima bé, fá plorar i que 'l que pertany á un país en l' estat en que 's trobava Austria á les hores, no més pot cantar ideals, perque 'l present no existíe.—Aixís doncs, tot está bé fins are; mes lo bonic, lo cómic, es l' acort del conçell municipal de Viena, votant una reprobació de l' acte intel-ligent i piadós comés per els cantors vienesos, dihent «qu' habíen aprofitat l' estada á París pera honrar la tomba del poeta juheu Henric Heine, al que fins ara cap ciutat alemana había fet l' honor d' aixecar-li un monument.»— El que teníen que dir, era que fins are, cap ciutat alemana *s' había* honrat á ella mateixa, aixecant-lo aquest monument, que l' Heine, pera ell no 'l necessita pas i si fos viu se faría un verdader plaher de riurer á la salut dels *eminents* conçellers municipals de Viena.

COM Á BARCELONA

La ciutat de Praga tindrá un segón teatre Tchec. Un ric aficionat acaba d' oferir 500.000 francs pera construirlo i la ciutat ha donat el terreno. Estará dedicat exclusivament á la comedia.

ÓPERA NOVA

El mestre Morera treballa activament en la composició d' una ópera en tres actes titulada *Emporium*, quina lletra habém escrit en catalá en Marquina y jo; per aquesta circunstancia es inútil insistir en l' interés am que esperem la primera representació. Esperém de vostés, que s' associarán als nostres desitjos d' éxit. M. UTRILLO

Ayuntamiento de Madrid

EN MIQUEL BLAY, ESCULPTOR

Dibuix del natural, per R. CASAS

L' EXPOSICIÓ UNIVERSAL

Belles Arts.—*(Continuació.)*—**Hungría.**—Aquesta nació 's coneix que sen una coral antipatía envers la seva *germana* Austria; el desitx d' apareixer diferents en tot es tan gran, qu' en la Exposició de París arriba fins á l' ostentació; ni les seccións están juntes, ni les instal-lacions se semblen, ni 'ls productes tenen res que veurer entre ells, ni rés d' aquelles coses que neixen de la germanor, demostren que 'ls dos pobles facin vida comú. Pera fer més visible 'l divorci, fins les sales de pintura son diferents.—Al acabar el meu engrescament produhit per el conjunt austriac, res més se m' acut al veurer les d' Hungría que l' atapahiment de quadros que no deixa veurer ni mitx pam de paret natural; si no 's veu ni un pam de paret, en cambi 's vehuen molts quadros dolents, de tots els génres *dolents* conrehuats per els pintors *ídem,* ó siguin quadros d' historia convencional, escenes militars, dramas domésticos, gossos, gats i cardenals, alguns d' aquets de tamany natural; això dels cardenals encara no ha arrivat á Espanya, pero confío que 'n veurém á l' Exposició vinenta. En fí: hi han tots els estils coneguts, fins un retrato de *toréador*—que per cert no está gens malament—d' un tal *Boruth.*

L' art d' Hungría, jeu encara sota 'l pés de les *genials* corrents iniciades per el pobre Munkacsy; les grans escenes d' historia teatral, plauen als pintors d' aquet país qu' encara es jove en l' espressió de l' Art per el dibuix i 'l color; aquet, acostuma esser brutal i de mal gust, veientse sovint els roigs violents i encara més les males associacions de colors que no poden anar junts. Hungría, segons sento á dir als que regiren llibres, es un país jelosament orgullós de la seva nacionalitat i 's coneix qu' en pintura, més s' estima ferho malament que seguir el camí dels grans mestres. Si fos un país nou de trinca, aquesta personalitat que sens dubte es una bona aspiració, fore escusable, més Hungría es un país nou forrat de vell i no escau pintar cosas de l' any de la picó, am procediments d' *apache*—no 'n dihuen aixís d' aquells indios dels tramperos del Arkansas?—Resulta, doncs, que perseguin una personalitat *húngara,* per ara casi han fet el seu nom sinónim de pintura dolenta; en cambi els fills dels aventurers americans que també habíen de buscarse una personalitat *americana,* s' han contentat de mirarse avidament les obres mestres de tots els temps i de totes les terres i sense *afanar visiblement* rés, han donat ja noms com els de l' Whistler, Sargent, Chasse, Gary-Melchers, i molts altres qu' am tot i esser d' un país tingut per nou, pintan com bons artistes vells.—Am tot, á Hungría sobressurten entre 'l general ensiam de coloraines, alguns joves pintors qui tiran per bons; l' enrevessat nom de *Ripp-Ronai,* correspon al d' un pintor de talent que dibuixa i pinta casi com si fos austriac.

PEL & PLOMA À PARÍS

Portugal té 123 quadros exposats, pressidits per una obra del rei Don Carles que més que pintor *real* i verdader es únicament un pintor *reial*. Entre les obres dels que no més son pintors, s' enganxen á la vista els grupos den *Columbano* i el den *Souza-Pinto,* que *solzament* tenen *deu* quadros cada hú; qui fos portugués pera no veures refusat per falta d' espai!—*Columbano,* encara que tingui primera medalla, pinta am colors de *pandero usat* paraula que ja ha estampat el PEL & PLOMA més d' un cop. En *Souza-Pinto,* té 'ls seus quadrets molt treballadets, descoloridets i bastant magrets, que no valen pas aquells que 'ns agradaben en les exposicions de fa vuit ó deu anys, qu' eren sencilles impresions d' aire lliure, ben pintades. Aquí deturo la visita, pera prepararme á recorrer els llunyans paíssos Escandinaus, que no rebent les exagerades caricies que 'l Sol envía á les nostres terres meridionals, son més harmoniosos de color.

(Se continuará)

La primera llista de les medalles d' or ó primeres medalles, es com segueix:

França.—Berton, Agache, Aman-Jean, Buland, Mlle. Bailly, Barillot, Binet, Callot, Chabas, Chèret, Deschamps, Geoffroy, A. Laurens, J. Pierre Laurens, Lerolle, Lévy, Maxence; Boutet de Monvel, Petitjean, Pointelin, Prinet, Royer, Rochegrosse, Saint-Germier i Zuber
Italia.—Morbelli, Morelli i Tito.
Russia.—Maliavine i Korovine.
Finlandia.—Axel Gallen i Jaernefeldt.
Dinamarca.—Johansen i Philipsen.
Suecia.—Larsson, Forsberg i Wahlberg.
Noruega.—Soot, Holfdem, Strom i Eiebakke.
Portugal.—B. P. Columbano.
Suissa.—Hodler, Schwabe, Burnand i Mlle. Breslau.
Chile.—Lynch.
Armenia.—Zakarian.
Estats Units.—Alexandre, Mlle. Beaux, W. Chasse i Thayer.
Inglaterra.—Gregory, Clausen, Brett i Lorimer.
Bélgica.—Baertsoen.
Alemania.—Von Gebhard.

En aquesta llista no hi figura Espanya, encara que suposo qu' es un descuit accidental. A n' en *Vierge,* l' hi han donat una medalla d' honor per els seus espléndits dibuixos; crec que sereu del meu parer enviant-li de tot cor les felicitacions que l' hi dirigeixo en nom del PEL & PLOMA. Qu' en Vierge sigui el millor dibuixant de França, es una honra per Espanya.

En Bing, amo, fundador i director del *Art nouveau,* ha inaugurat el seu pabelló situat en un extrem de l' Exposició, á l' esplanada dels Inválits (entre la rue St. Dominique i la de l' Université). Els visitants indiferents que no troben l' Exposició interessant perque ni allí ni fora d' allí res els interessa, no van á can Bing ni per casualitat; més els aficionats se n' hi van directament, am l' esperança de que 'l pabelló correspongui al qu' anat exposant en Bing en els seus magatzems de la Rue de Provence.—La veritat es que l' impressió es casi dolorosa; *casi* solzament perque á

ENRIC CLARASSÓ, ESCULPTOR

Dibuix del natural, per R. CASAS

Ayuntamiento de Madrid

mí m' ha produit el goig de fruir d' una composició decorativa del nostre amic en Joseph M.ª Sert, que debuta presentant al públic una obra de mestre i no dic obra mestra pera no emplear un mot del que s' ha abusat en excés. El demés de can Bing, ve á esser aquell escanyolit *sistema* barceloní *modernista*, que no té rés que veurer amb un *art nouveau*. Les meves felicitacions á n' en Sert á les que podeu ajuntar les vostres sense por de quedar malament, son molt més fortes i sentides, perque qu' un xicot aixís tiri per pintor té molta més utilitat moral y material—no 's diu aixís?—que les dels cassos corrents.—Am la seva situació, tindríe el dret d' ésser un perfecte inútil per dintre i per fora, i lluny de fer aixó, sortintse de la regla no fá com els demés, estudia, treballa i comença fent-ho bé. Cuánta necessitat tenim de qu' á la nostra terra serveixin pera ferla anar endevant unes quantes dotzenes de joves personalitats que no 'n tenen cap! Pugui l' exemple den Sert servir d' exemple pera fer esser obrers d' art als molts jovenets d' elements qu' están en vaga d' intel-ligencia.

R. CASAS

ART USUAL

Sobres d'una estatua den Millán

Els dos gravats que publiquem, representen dos aspectes de la famosa estatua de San Miquel, del esculptor sevillá Pedro Millán, que vivíe cap al últim terç del sigle xv.—Encara que 'l PEL & PLOMA acull am gran plaher tot quant pugui contribuir á donar á coneixer obres artístiques antigües i modernes, la publicació d' una imatge desconeguda dels aficionats en general i dels d' aquí en particular, semblaríe un xic agafada per els cabells si una trista casualitat no 'n fes un objecte d' art plé d' actualitat barcelonina. Es el fet, que l' estatua den Pedro Millán, ha fet una estada d' algunas semmanes á Barcelona de *pas* pera París; no hi ha pas anat á la capital francesa pera figurar en l' Exposició i aumentar l' evidencia de les moltes coses que ja no sabém fer; li han portat la famosa figura del sant arcángel, com si 'l dimoni que té á sota hagués tingut una de les males pensades que se li atribueixen; el San Miquel den Millán, ja ha emigrat definitivament, adquirida probablement per alguna col-lecció pública ó privada de la vehina república, que posseheix ja tants tresors artístics que foren nostres!

Mai he pogut entendre per qué un arc triomfal, un pont, una iglesia ó un quadro de museu, son *monuments nacionals*, i una estatua, imatge, quadro, joia, teles, vidres i armes no poden ser-ho mai sigui sino declarant-los *inmobles per destinació;* del mateix modo, encara entenc menos que sigui d' *utilitat pública* estripar un jardí hermós pera qu' hi passi un carril ridícol ó un tranvía d' interés electoral, i per qué pot tirarse á terra una casa célebre pera fer-hi passar un carrer esquadrat com un joc de xacs plé de magatzems de coses d' aquelles que 's criden á las fires dihent *trieu i remeneu!* Com anava dient, no puc entendrer qu' aixó sigui joc de poques taules i que tinguém de mirar callats, com s' en van vagons plens d' estatues nostres, de llibres, de joies d' orfebrería, cerámica, tapiços, quadros, teles, vidres, monedes antigües, armes i tot quant pot emportarse fácilment, que si 's poguessin arrencar dels ciments els temples, palaus, torres, arcs, sepulcres i ciutats, ni rastre quedaríe ja del que fou la cultura d' Espanya i la de les seves regions, en uns temps en que les ciutats semblen casetes d' un *pessebre* de lujo que no té de durar gaire.

Per un moment vui ferme l' il-lusió de que 'ls espanyols no soportaríem l' encan dels quadros de Velázquez; ni 'l desfer d' un sol cop l' Alhambra que ja veiem esmicolarse poc á poc amb els ulls secs; ni l' exportació *auténtica* d' una pila de monuments que ja corren per aquets mons de Deu vergonyosament estrafets am guix embrutat de coloraines de salvatje que vá de les festes; tampoc vui creurer que poguessim aguantar fredament la venda á la menuda del famós cel blau que tant ens *favoreix* i de tants altres artícles nacionals que son el nostre honor... i gloria.—Malgrat l' il-lusió que

SAN MIQUEL. IMATGE DE TERRA CUITA ENCARNADA; DE 'N **Pedro Millán**

Ayuntamiento de Madrid

vui tenir per un moment i am tot i creurer que tot això fore impossible, confesso qu' á cada troç de la nostra ánima nacional é intel-ligent que s' adjudique més enllá del Pirineu, espero pacient aquell crit d' ira enguniosa en que deurien esclatar els cors del que fan ofici d' art i els de les societats pseudo-artístiques si tinguessin aquell troç de carn en el que 's suposa niua 'l sentiment. De crits, prou se 'n senten, pero venen á ser com els gemecs del vent bellugant les pinedes plantades en les festes del arbre.—Ademés si han crits, van esmortuits contra 'l Gobern, l' Ajuntament, els Ateneus, els Foments i altres societats que patumeijin, que se 'ls escolten com una paret que fredament rebot la pilota quan no contesten com última raó que *no hi han diners*. Deurien anyadir: no hi han diners pera impedir la pérdua de la nostra personalitat, d' aquesta demostració d' haber sigut artistes ja fá molts anys; d' haber produhit en aquesta pobre terra vestida de fulleraques importades, tantes coses hermoses; no hi han diners pera quedarnos amb aquet troç de l' ánima nacional que 'ls dimonis s' emporten i... la feble remor dels crits llunyans s' estronque, els pocs cors que glateixen se tranquilisen, seguint les vendes á qui 'n dongui més, i cap al estranger falten col-leccions qu' aquí tant sols servirien per si venen forasters.

Per acabar el trist balans d' aquesta vergonyosa exportació, que paíssos tan pobres com nosaltres no toleren, ademés de les vendes forçoses degudes á la *ruina* d' antigües cases senyorials, se 'n fan moltes altres pera *construir* cases de cinq pisos que donguin un cómodo tant per cent. No tinc el vici lletx de mirar á les cases del vehí, pero 'm sembla increíble que 's gosi demanar ó fer demanar la venda d' una col-lecció que tan poca moneda representa al costat de la demés que tenen els actuals possehidors d' un tresor que ja es al estranger, esperant cambiarse en francs ó en lliures esterlines. La generositat, no es una virtut exigible, pero 's té 'l dret de dir ben alt, que per tot arreu menys á la nostra pobre terra, les col-leccions públiques que son la base més sólida de la cultura i del benestar nacionals, se deuen moltes voltes als donatius de col-leccionistes que no han sigut tan favorescuts per la fortuna, com ho son aquí molts que 's venen tresors d' art sençillament pera arrodonir un capital que ja es

LA MATEIXA, DE 'N **Pedro Millán**, ESCULPTOR SEVILLÁ DEL SIGLE XV

prou gran. Com al fer una venda aixís se venen un troç de l' ánima nacional qu' es de tots nosaltres, per xó deia jo que 'l San Miquel den Millán se l' ha endut á França 'l dimoni.—Aquets marxants sacrílecs, son precisament de la mateixa pasta de la que 's fan en altres paíssos els inmortals fundadors de museus.

M. UTRILLO

COBERTES ARTÍSTIQUES

pera encuadernar el primer any del PEL & PLOMA: á l' Avenç, 20, Ronda de l' Universitat, s'enquaderna la col-lecció per tres pessetes. Se venen col-leccions enquadernades á 10 pessetes, á les llibreríes de l' Avenç, Verdaguer i Corne i á can Parés.

Als suscriptors de fora, s' els envíen les tapes pera enquadernar, per 2 pessetes 50.

Se compra 'l número 22 de PÈL & PLOMA

á 50 céntims l' exemplar. Dirigirse amb exemplars en *bon estat*, á la redacció de la Revista, 96, Passeig de Gracia, Estudi den Ramón Casas, de 4 á 6 de la tarde.

Ayuntamiento de Madrid

Estudi pera un cartell de PÈL & PLOMA

Dibuix del natural, per R. CASAS

Ayuntamiento de Madrid

ESTABLIMENT TIPOLITOGRAFIC
SEIX

SANT AGUSTÍ, 1 á 7 — BARCELONA - GRACIA

Telefón n.º 3541 — Apartat de correus n.º 121

Impressions tipográfiques i litográfiques, separades ó combinades á l' en-gros — Treballs tipográfics en colors pera periódics il-lustrats — Impressions de fantasía am relleus — Impressions rápides, pera 'l comers

Tricromía i altres procediments moderns

LES ENFERMETATS DEL
ESTOMAC
dispepsies, gastralgies, digestions dolentes, vomits, inapetencia, cólics, restrenyiment, convalecencias difícils, vomits de las embaraçades, etc., etc., se curen sempre am l'
INGLUVINA GIOL
Farmacia GIOL, Passeig de Gracia, 24 — Barcelona

GRAN FÁBRICA DE CORRETJES
de
CUIRO pera MOTORS i GRANS TRANSMISSIONS TACOS i TIRATACOS
de
Caballé é Imburo
Grassas i olis minerals pera lubrificació de maquinaria
Especialitat en tacos pera telers-espasa
EXPORTACIÓ Á PROVINCIAS
39, Ronda de Sant Antoni, 39 BARCELONA

JOCS DE CARTES
COMAS
FÁBRICA DE JOCS DE CARTES
DE
A. COMAS, S. en C.
Sucs. de S. COMAS i RICART
Casa fundada en 1797
Marques El Ciervo i Manoc.—Únics productors i depositaris de les marques El León, de l' antiga casa SAMSÓ i El Periquito, de la casa MASSÓ
Ronda de Sant Pere, 4 Barcelona
Telefón 1708

Fábrica de Bastons Pipes i Boquilles
LONDON SMART
ÚLTIMES NOVETATS
PASSATJE BACARDÍ, NÚM. 1

MARQUETERÍA I CALATS
d'A. MIRANDA
Sucsesor d' A. Ciriquián i J. Solar
Plassa de Santa Agna, 4 - Barcelona
Máquinas, serras, dibuixos, fustes i eines pera la marquetería, accessoris pera sa montura i diposit de tota classe d'adorns.—Fábrica de mobles rústics i de bambú.—*Especialitat en cistells pera flors i fruites.*—Catalec il-lustrat, de marquetería, el més important fins al día, á **30 céntims**.

SASTRERÍA
de
FERRÁN SIMORRA
ARGENTERÍA, 67
TRAJOS EXCLUSIVAMENT A MIDA
desde 40 á 130 pessetes

M. SERRA LLEIDA
ANÍS INFERNAL
Fabricat amb els pitjors vins del Priorat
No es tónic, digestiu ni reconstituïent.

Número corrent: 10 cénts.
» atrassat: 25 »

Catalunya: Trimestre, 1'50 ptes.; un any 6 pessetes.
Altres regions d' Espanya: Mitj any, ptes.; un any, 7 pessetes.
Extranjer: Un any, 8 pessetes.

Ayuntamiento de Madrid

Acaba de publicarse l'important obra

Catalunya

1900

Estudi de les seves condicions d' engrandiment i riquesa, per

D. PERE ESTASÉN

MAGNÍFICA EDICIÓ il-lustrada am quatre mapes en colors, representant les provincies de Catalunya i les seves comarques históriques.— Un volúm en IV, de 880 planes, relligat am tapes especials

15 PESSETES EN TOTA ESPANYA

Dirigir els encárrecs á la casa editorial de D. FRANCISCO SEIX San Agustí, núms. 5 y 7

Telefón 3541 BARCELONA (GRACIA) Apartat de correus, 121

VENDAS AL CONTAT I Á TERMES

Estampa i litografia Seix, Sant Agustí, 1 á 7, Barcelona (Gracia)

Ayuntamiento de Madrid